

КУЛЬТУРА – імунная сістэма грамадства

Мова творчасці дазваляе даносіць да людзей добрыя пасылы, прычым не толькі словы, але і эмоцыі. 56 тысяч работнікаў сферы культуры насамрэч робяць вялікую справу для краіны. Гэта менавіта тая галіна, дзе да выканання сваіх абавязкаў нельга падыходзіць фармальна, а толькі шчыра, самааддана, бо пра тое, як яна ацэньваецца, можна адразу счытаць з твараў глядачоў і слухачоў. Такімі думкамі падзяліўся міністр культуры Анатоль Маркевіч у Нацыянальнай бібліятэцы перад пачаткам пасяджэння выніковай калегіі Міністэрства культуры.



kultura.by



У ёй узялі ўдзел каля 400 чалавек, якія прадстаўлялі рэгіёны і сталіцу.

Каб падзяліцца поспехамі і напрацоўкамі, кожная вобласць прадставіла выставу аб сваёй дзейнасці. Прадстаўнікі ўстаноў культуры расказалі дэлегацыі на чале з намеснікам прэм'ер-міністра Беларусі Ігарам Петрышэнкам аб найбольш яркіх праектах, якія былі ажыццёўлены ў мінулым годзе. А зроблена было сапраўды шмат: адкрываліся новыя музеі, аднаўляліся народныя рамёствы, праходзілі конкурсы, фестывалі, выстаўкі, прэм'еры. Шматлікія дыпломы і ўзнагароды, прадстаўленыя на выстаўцы, – яркае сведчанне таму, наколькі таленавітыя і крэатыўныя людзі сёння працуюць у галіне культуры...

НЕ СПЫНЯЦА НА ДАСЯГНУТЫМ

У самым пачатку пасяджэння міністр культуры заўважыў: “Мы не проста падвядзём вынікі і паставім задачы на 2024 год, а прааналізуем усю нашу дзейнасць скрозь прызму Года якасці”. Сапраўды, патрабаванні да работнікаў гэтай сферы ставяцца сур'ёзныя, бо, як нагадаў Анатоль Маркевіч, культуру параўноўваюць з імуннай сістэмай грамадства, якая забяспечвае духоўнае здароўе народа і выходзіць патрыётаў.

У 2023 годзе тэатрамі і канцэртнымі арганізацыямі забяспечана пашырэнне глядацкай аўдыторыі і павелічэнне даходаў. Так, летась спектаклі наведала каля двух мільёнаў гледачоў. Сёлета перад тэатральнымі ўстановамі пастаўлена задача па пошуку новых форм работы і абнаўленні рэпертуару, у якім павінны з'явіцца спектаклі аб гісторыі і сучасным жыцці Беларусі, пастаноўкі, якія прывіваюць павагу да традыцый і маральных каштоўнасцяў нашага народа.

У мэтах папулярызаванні сучасных дасягненняў тэатральнага мастацтва з 2024 года распачаты праект “Культурная карта”, у рамках якой рэспубліканскія тэатры выступаюць перад аўдыторыяй у раённых цэнтрах краіны.

Больш сэрцаў гледачоў удалося пакарыць і канцэртным арганізацыям. Усяго ім удалося ахапіць каля 3,5 мільёна гледачоў і слухачоў. Усё дзякуючы стварэнню запатрабаваных прэм'ерных спектакляў і канцэртных праграм, расшырэнню геаграфіі гастрольнай дзейнасці. Прыцягненню ўвагі публікі садзенічала правядзенне маштабных творчых праектаў: рэспубліканскага конкурсу “Нацыянальная тэатральная прэмія”, праекта “Песня года Беларусі”, музычных вечароў каля сцен Мірскага замка, фестывалю патрыятычных спектакляў “Перамога”, цыклу канцэртаў выходнога дня “Губернатарскі сад”, дыялогавых пляцовак “Разам з мастацтвам” ды іншых. Разам з тым міністр заўважыў, што да гэтага часу ў краіне не хапае праектаў такога ўзроўню, як дэманструюць калегі з Расіі. Напрыклад, правядзенне свята выпускнікоў “Алые паруса” ці канцэрту-рэквіему ў гонар зняцця блакады ў Санкт-Пецярбургу, таму сёлета перад спецыялістамі міністэрства і рэжысёрамі пастаўлена задача па падрыхтоўцы мерапрыемстваў з выкарыстаннем найноўшых творчых, тэхнічных дасягненняў і міжнароднага вопыту. У мэтах рэалізацыі наватарскіх праектаў стаўку плануецца рабіць на маладых рэжысёраў. Дарэчы, у 2023 годзе ў правядзенні дзяржаўных культурных мерапрыемстваў у якасці галоўных рэжысёраў ужо прынялі ўдзел 15 прадстаўнікоў творчай моладзі. Галоўнай падзеяй стане святкаванне 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Гэтай тэме будуць прысвечаны новыя праекты, сярод якіх фестываль “Беларусь – мая песня”, “3 песняй да перамогі”, “Баявая агітбрыгада” ды іншыя.



Знойдзе свой працяг практыка стварэння твораў выяўленчага мастацтва па дзяржаўным заказе. Напрыклад, у 2023 годзе ў рамках дзяржаўнага заказе былі напісаны 18 жывапісных палотнаў, якія бескаштоўна перададзены ў дзіцячыя школы мастацтваў у рэгіёнах Беларусі. Тэмай новага конкурсу на стварэнне работ па дзяржаўнаму заказе стане 80-годдзе вызвалення Беларусі.

Колькасць наведвальнікаў музеяў вырасла амаль на мільён чалавек, клубаў – на 800 тысяч. Гэтаму садзейнічала работа па фарміраванні адзінага календара брэндавых мерапрыемстваў, адкрыццё новых музеяў у Хатыні і Жылічах. Часцей сярод экскурсантаў можна пабачыць школьнікаў, якія штомесяц маюць права на бясплатнае наведванне музея. Сёлета такая практыка атрымае працяг, была прынята прапанова аб правядзенні ў музеях урокаў гісторыі.

Наспела неабходнасць у распрацоўцы канцэпцыі экспазіцыі Нацыянальнага гістарычнага музея, якая ляжа ў аснове стварэння новага будынку. Абноўіцца экспазіцыя Нацыянальнага мастацкага музея з улікам плануемага ўводу ў эксплуатацыю музейнага квартала.



Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны будзе ствараць праекты з выкарыстаннем анімацыйных тэхналогій.

Перад клубамі пастаўлена задача развіваць новыя праекты на аснове пазастацыянарнага абслугоўвання. Добры вопыт у гэтым кірунку мае Гомельская вобласць, у якой закуплена два мабільныя сцэнічныя комплексы. Працягваецца праца над стварэннем Нацыянальнай электроннай бібліятэкі. Праект разлічаны да 2025 года. Дзякуючы яму карыстальнікі змогуць атрымаць доступ да ўсіх бібліятэчных фондаў.

НОВЫ ЛЕТАПІС ЖЫЦЦЯ

Асаблівая ўвага падчас калегіі была ўдзелена рабоце Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”. Быў абноўлены яе кадравы састаў, на работу прыняты ма-



БЕЛА

ладзья спецыялісты, кінастудыя пачала нарошчваць аб’ёмы вытворчасці. Прэм’ерныя фільмы “На другім беразе», “Кіношнікі”, “Ліст чакання” карысталіся поспехам у пракаце. Напрыклад, першую з гэтых стужак паглядзелі ўжо больш 315 тысяч чалавек.

Як расказаў дырэктар дзяржаўнай установы “Беларусьфільм” Юрый Аляксей, сёлета кінастудыя будзе працаваць над 27 фільмамі па сацыяльным заказе. Сярод іх работы патрыятычнай тэматыкі, прысвечаныя дзяржаўным сімвалам, генацыду беларускага народа, мемарыяльным комплексам, стагоддзю беларускага кіно, славы беларусам, прыродзе нацыянальных паркаў. Уведзена ў вытворчасць стварэнне персанажых кіначасопісаў для павышэння іміджу краіны, знаёмства з яе дасягненнямі ў розных галінах, у тым ліку ў прамысловасці і народнай гаспадарцы, турызме, папулярызаванні гістарычных каштоўнасцяў. Сярод тэм, якія ў бліжэйшы час будуць распрацоўвацца на кінастудыі, – дзяржаўныя сімвалы, мемарыяльныя комплексы. Для навучэнцаў старэйшых класаў і студэнтаў плануецца зрабіць кінапраект пра генацыд беларускага народа, дзе будзе падавацца інфармацыя і пра спаленыя вёскі, і пра лагеры смерці. У планах стварэнне стужкі, прысвечанай 100-годдзю беларускага кіно, серыя фільмаў пра знакамітых беларусаў, расповеды пра нашы нацыянальныя паркі. У маі-чэрвені павінны пачацца здымкі фільма “Бацька Мінай. Партызанская легенда”.

Супрацоўнікі кінастудыі наладжваюць кантакты з замежнымі калегамі. Напрыклад, падпісана дамова аб сумеснай вытворчасці фільма з Кітайскай народнай рэспублікай, сюжэт якога завязаны на расповедзе пра сяброўства і каханне паміж маладымі людзьмі з Беларусі і Кітая.

Разглядаюцца пытанні супрацоўніцтва з краінамі Афрыкі, Індыяй. Падпісана пагадненне з кампаніяй “Татарстанфільм”. У маі-чэрвені павінны пачацца здымкі фільма “Бацька Мінай. Партызанская легенда”. Гэта сумесны беларуска-расійскі праект, таксама вядуц-

ца перамовы з прадзюсарам, кінарэжысёрам Ігарам Угольнікавым аб стварэнні фільма з працоўнай назвай “Містар Не”, менавіта так празвалі аднаго з самых вядомых савецкіх дыпламатаў Андрэя Грамыку, які быў ураджэнцам Беларусі.

КУЛЬТУРНАЯ ДЫПЛАМАТЫЯ

Кіраўнік аддзела міжнароднага супрацоўніцтва і інфармацыйнага забеспячэння Міністэрства культуры Вікторыя Ратабыльская заўважыла, што культура садзейнічае стварэнню ўмоў для мірнага дыялогу і супрацоўніцтва паміж краінамі і народамі. У мінулым годзе праца звязаная з наладжваннем сувязяў паміж ўстановамі культуры Беларусі і іншых краін, культурных абменаў, пошуку кантактаў, значна актывізавалася. Створана дагаварная база, якая дазваляе развіваць адносіны на прававой аснове. У мінулым годзе міністэрствам і арганізацыямі культуры было падпісана 649 дакументаў.

Летась у Беларусі прайшлі Дні культуры Узбекістана, розных рэгіёнаў Расійскай Федэрацыі. У сваю чаргу нашы здабыткі і новыя праекты былі прадстаўлены ў Кыргызстане, В’етнаме, Таджыкістане, Узбекістане, Казахстане, Індыі і Расіі. Падчас міжнародных сустрэч зроблены дамоўленасці, якія датычацца правядзення стажыровак, майстар-класаў, гастроляў абменных выставак і сумесных праектаў.

Адной з важнейшых задач з’яўляецца развіццё агульнай культурнай прасторы Беларусі і Расіі, адаптацыя да выклікаў і ўмоў сучаснасці. У лістападзе мінулага года ў Брэсце прайшло сумеснае пасяджэнне калегій міністэрств культуры Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі. Яно стала дыялогавай пляцоўкай для пошуку новых форм узаемадзеяння паміж ведамствамі і арганізацыямі абедзвюх краін. Дарожная карта, распрацаваная міністэрствамі на 2022–2024 гады, да-

поўнілася новымі праектамі, сярод якіх правядзенне мерапрыемстваў, прысвечаных знакавым, юбілейным датам. Асаблівае месца ў рабоце займаюць мерапрыемствы Саюзнай дзяржавы. Так, яскравыя праекты, якія беларусы праводзяць сумесна з гасцямі з Расіі, прайшлі ў рамках фестывалю “Александрыя збірае сяброў”, магілёўскага свята творчасці людзей з інваліднасцю «Разам мы зможам большае». Адноўлены фестываль «Творчасць юных». Пасля некалькіх гадоў перапынку адбыліся гастролі Маладзёжнага беларуска-расійскага сімфанічнага аркестра. Знакавай падзеяй стала правядзенне першага беларуска-расійскага музейнага форуму.

Шырокія магчымасці адкрываюцца для нашых калектываў дзякуючы гастрольнаму праекту для рускамоўных тэатраў, які рэалізуецца Міністэрствам культуры Расійскай Федэрацыі. У ім актыўны ўдзел ужо шмат гадоў прымае Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Максіма Горкага. А летась да праекта далучыліся Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы імя Ленінскага камсамолу і Гродзенскі абласны тэатр лялек. Дзякуючы такому супрацоўніцтву калектывы набылі сучаснае абсталяванне, стварылі новыя спектаклі.

Значна пашыраецца геаграфія гастрольнай дзейнасці беларускіх артыстаў. Легендарны калектыў «Песняры», Вялікі тэатр Беларуды і іншыя вядучыя калектывы наведалі больш за 50 рэгіёнаў Расійскай Федэрацыі.

У сваю чаргу яскрава прадстаўлена творчасць расійскіх артыстаў на беларускіх сцэнічных пляцоўках. Можна нават сказаць, што выступленні калектываў з розных куткоў Расіі ў мінулым годзе сталі адным з культурных трэндаў Беларусі.

Дынамічна развіваецца ўзаемадзеянне ў галіне адукацыі з Кітаем. Моладзь з Паднябеснай прыязджае пераймаць вопыт ў беларускіх работнікаў культуры, атрымліваць новыя спецыяльнасці. Развіваецца гастрольная

БЕЛТА



дзейнасць, падчас якой нашы калектывы выязджаюць у Кітай, як, напрыклад, Вялікі тэатр Беларусі і Дзяржаўны ансамбль танца. У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі плануецца адкрыць цэнтр кітайскай кнігі. дарэчы, беларуска-кітайскае ўзаемадзеянне актыўна развіваецца ў розных фарматах. Так, у 2022 годзе Дні культуры Беларусі, якія ўпершыню прайшлі анлайн, ахапілі вельмі вялікую кітайскую аўдыторыю. Сёлета кітайскія артысты прыедуць выступаць у нашу краіну.

Міністэрства культуры актыўна ўзаемадзейнічае з грамадскімі аб’яднаннямі беларусаў замежжа, на сёння гэта 207 арганізацый. Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур забяспечвае дзясяпару на-

цыянальнымі стаямі, сувенірамі, літаратурай ды іншымі матэрыяламі, неабходнымі для іх дзейнасці.

Беларусь удзельнічае ў праграмах ЮНЕСКА, Міжнароднага фонду гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў – удзельніц СНД, Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі і многіх іншых. У мінулым годзе прадстаўнікі Беларусі ўзялі ўдзел у штогадовым форуме творчай і навуковай інтэлегенцыі дзяржаў-удзельніц СНД у Кыргызстане, міжнароднай культурнай выстаўцы краін ШОўкавага шляху ў КНР. Мерапрыемствы з удзелам прадстаўнікоў розных краін праходзяць на Славянскім базары ў Віцебску. Фестываль ужо стаў унікальнай пляцоўкай не толькі для знаёмства з разнастайнымі культурамі, але і для ўстанаўлення новых кантактаў, дамоў, праектаў.

Пашыраецца геаграфія супрацоўніцтва, дасягнуты дамоўленасці з Іранам, Індыяй, Азербайджанам, В'етнамам. Як заўважыла Вікторыя Ратабыльская, праца вядзецца па прынцыпу ўмацавання і пашырэння кантактаў з традыцыйнымі партнёрамі і пошуку новых. У 2023 годзе адкрыццём стала Экватарыяльная Гвінея. Ужо падпісаны пагадненні і намечаны шэраг праектаў. Адна з сфер, якая зацікавіла прадстаўнікоў Афрыкі – адукацыйная.

У ТЭАТР – УСЁЙ СЯМ'ЁЙ

Пра новыя праекты Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета расказала яго генеральны дырэктар Кацярына Дулава. На сёння гэта не проста адзін з самых вядомых і старэйшых тэатраў нашай краіны, але і сімвал гонару і дасягненняў нацыянальнай культуры. Пасля правядзення маштабнай рэканструкцыі 2006–2009 гадах ён стаў знакавым культурным аб'ектам і сёння па праве з'яўляецца галоўнай тэатральнай і музычнай сцэнай Беларусі.

Колькасць яго наведвальнікаў з кожным годам павялічваецца дзякуючы пашырэнню рэпертуару, стварэнню новых твораў і развіццю разнастайных форм работы з гледачамі самых розных катэгорый. Так напрацягу апошніх чатырох гадоў Вялікі тэатр Беларусі рыхтаваў не менш чатырох прэм'ер оперных і балетных спектакляў штогод. Ужо скарэктавана праграма на гэты год, з улікам неабходнасці падрыхтоўкі пастановак нацыянальна-патрыятычнай тэматыкі і спектакляў для дзяцей і моладзі.

Адна з навінак – маштабны твор сінтэтычнага жанру, прысвечаны 80-годдзю вызвалення Беларусі з удзелам усёй трупы тэатра, “Патэтычны дзёнік памяці”, пакладзены на музыку беларускіх кампазітараў XX і XXI стагоддзяў. Гэта ўнікальны праект прадстаўляе сабой прачытанне тэмы вайны скрозь прызму ўспрымання



сучаснага чалавека трагічных падзей эпохі. Прэм'ера абудзецца 23 чэрвеня, і прымеркавана да дня пачатка аперацыі “Баграціён”. У 2024 годзе на сцэне камернага тэатра будуць ісці пастаноўкі для дзяцей. Вялікай увагай публікі карыстаюцца маштабныя канцэрты на асноўнай сцэне Вялікага тэатра Беларусі, як правіла, яны прымеркаваны да святочных дзён – Дня Незалежнасці, Дня Перамогі, Дня нараджэння тэатра і г. д. Падобныя канцэрты за апошнія два гады сталі больш яркаватымі, разнастайнымі.

Тэатр развівае і творчыя праекты. Сярод іх – Вялікі навагодні баль, Балетнае лета ў Вялікім, Вечары ў замку Радзівілаў. Летась быў ініцыяваны новы праект “Гастрольнае лета ў Вялікім”, дзякуючы якому беларуская публіка пазнаёмілася са спектаклямі Чалябінскага тэатра оперы і балета, Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета імя Кісялёва. У гэтым годзе прынята рашэнне развіваць такі праект далей. Вельмі запатрабаваныя сталі экскурсіі па тэатру, падчас якіх наведвальнікі змогуць пазнаёміцца са многімі яго сакрэтамі.

Супрацоўнікі тэатра ўпэўнены, што любоў да яго можна прывіваць яшчэ з самага юнага ўзросту. Таму ўстанова актыўна працуе над арганізацыяй сямейных праектаў. Да Дня абароны дзяцей тут праводзіцца акцыя “Вялікі тэатр дзецям Беларусі”. У гэты час на ўсіх узроўнях, і нават у фае тэатра праходзяць разнастайныя мерапрыемствы. Дзеці ўдзельнічаюць у канцэртах, інтэрактыўных праграмах і конкурсах. Падобныя праекты ладзяцца і Да дзён маці і бацькі.

Вядзецца работа і па пашырэнні міжнароднай гастрольнай дзейнасці. Так наш калектыў выязджаў ва Узбекістан і Расійскую Федэрацыю. У адказ упершыню ў нас прайшлі маштабныя гастролі калектыву Вялікага тэатра Расіі.

Ганна Трошына